

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keizerberg 54, Amsterdam-Z.

Opperlicht 1 januari 1881

A. P. N. DE GROOT, arts, voorzitter Vereniging tegen de Kwakzalverij, over de magnetiseur van prinses Armgard:

Betreuenswaardige voorlichting

MEDIO JULI j.l. is door een betreuenswaardige nalatigheid van de Rijks Voorlichtings Dienst een schok door het Nederlandse volk gegaan.

Voordat een geruchtmakende mededeling in de radio-actualiteitenrubriek van de VARA, „Dingen van de Dag”, werd uitgezonden had genoemde RVD de feiten, hierin te vermelden, bevestigd. Zonder echter tevens met nadruk te wijzen op de juiste gang van zaken in het onderhavige onderwerp.

Ware dit wèl geschied, dan zou de mededeling veel minder schokkend zijn geweest en zou de naam van ons Koninklijk Huis niet in opspraak zijn gekomen.

Nu heeft een en ander geleid tot stellen van vragen in de Tweede Kamer. De Minister President heeft op deze vragen geantwoord — en wel mede namens de Minister van Volksgezondheid en Milieu-hygiëne — dat leden van het Koninklijk Huis géén contact met een — met name genoemde — paragnost hebben onderhouden; dat deze magnetiseur is ingeschakeld geweest bij de behandeling van pijnaanvallen van Prinses Armgard gedurende de laatste weken voor haar overlijden; dat genoemde onbevoegde met medeweten van de arts enkele malen zijn behandeling heeft verricht.

Wat de onbevoegde deed was de arts bekend. Er mag — althans volgens de Minister President — derhalve worden aangenomen, dat de Wet op de uitoefening der Geneeskunst niet is overtreden.

★

HET IS te betreuren, dat het enige dagen heeft moeten duren voordat de Minister President de nalatigheid van

de RVD heeft achterhaald door van Overheidswege de juiste toedracht te openbaren. Het stemt tot grote verheugenis, dat daardoor is komen vast te staan, dat het Koninklijk Huis geen enkele blaam heeft getroffen.

Uit een oogpunt van Volksgezondheid is het echter jammer, dat de ministeriële verklaring voor wat het overtreden van de Wet op de uitoefening van de Geneeskunst betreft, volslagen in strijd is met de werkelijkheid.

Onder geen enkele voorwaarde mag een onbevoegde Geneeskunst uitoefenen. Of de behandelend arts al dan niet afweet van een optreden van een onbevoegde doet wettelijk niet ter zake. Zelfs als deze overtredingen door een behandelend arts zouden worden gesanctioneerd, dan nog blijven het Wetsovertredingen.

Strafrechtelijk is in het onderhavige geval dus positief sprake van Wetsovertreding.

Tuchtrechtelijk ligt de zaak wel meer genuanceerd.

Indien de arts, die een patiënt behandelt, niet afweet van het optreden van een onbevoegde, dan treft hem natuurlijk geen enkele blaam.

Indien diezelfde arts wèl afweet van een zodanig optreden, maar zich in elk opzicht volkomen afzijdig houdt van het doen en laten van de onbevoegde, kan hem evenmin enige verantwoordelijkheid van diens daden worden aangewreven. Maar wanneer hij zich actief opstelt tegenover het optreden van de onbevoegde, met andere woorden, als hij deze onbevoegde — wat men pleegt te noemen — met zijn eigen bevoegdheid „dekt”, dan ondermijnt hij het vertrouwen in

de stand der geneeskundigen en is dus in tuchtrechtelijke zin in overtreding.

Het grote gevaar bij deze laatste houding van een arts schuilt in het feit, dat de onbevoegde gaat rondbazuinen, dat de — met naam en toenaam genoemde — arts, met hem, de beroemde magnetiseur, samenwerkt.

Dit laatste heeft weer tot gevolg, dat talloze te goedgelovige lieden met eventuele klachten niet naar hun huisarts gaan, maar zich in eerste instantie rechtstreeks tot de — oh zo goed bekend staande — onbevoegde wenden.

In mijn ambtsperiode heb ik hiervan meerdere kwalijke — helaas ook dodelijke — resultaten meegemaakt.

De — m.i. niet ongegronde — ernstige vrees bestaat, dat, na de geruchtmakende publicatie talloze — waaronder ook ernstig zieke — personen zich zullen laten verleiden zich in volle vertrouwen in eerste instantie tot een onbevoegde — die door familie of kennissen als oh, zo'n goeie fluisterend wordt aanbevolen — te wenden om pas, als het voor een afdoende deskundige behandeling te laat is geworden de juiste — enig goede — weg naar een arts in te slaan.

Naast onze spijt over de onverdiende blaam, die door een weinig-helderziende nalatigheid van de RVD ons Koninklijk Huis heeft getroffen, betreuren wij — uit een oogpunt van Volksgezondheid — ten zeerste het grote gevaar, dat talloze — niet dieper nadenkende — patiënten hierdoor zullen gaan lopen.

A. P. N. DE GROOT

Voorzichtig strijker houdt niet van opvallende gebaren

PSYCHO-THERAPEUT A. P. H. Cantineaux, die in Amsterdam in een stille straat achter 't Hilton Hotel woont, bood gespreksstof aan het in de hoofdstad gratis verspreide weekblad „Aspect”. Hij laat er zich in kennen als een voorzichtig man, bevreesd voor het woordje kwakzalver, vertelt Aspect.

Meneer Cantineaux is een zogenaamde „strijker”. Een donkere trap — verlicht met schilderijtjes — leidt naar zijn appartementen waar hij zijn behandelkamer heeft. Een imposant bureau, een paar grote fauteuils, rijen boeken, ook hier weer schilderijen, een portret van Cantineaux zelf, maar ook een beeltenis van Jezus van Nazareth. De heer Cantineaux is katholiek, maar niet actief.

Actief is de heer Cantineaux wel als magnetiseur, of: paranormaal genezer, of praktiserend genezer.

In het telefoonboek staat heel deftig: psycho-therapeut. Mooie woorden, prachtige omschrijvingen voor wat de wet noemt: het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst.

De heer Cantineaux is een amateur-arts, zou je kunnen zeggen. Hij studeerde tweeënehalf jaar medicijnen, maar wisselde deze studie voor die in de psychologie en nog later voor die in de filosofie. Maar afronden deed hij deze opleidingen niet. Nu behandelt hij dagelijks tientallen mannen en vrouwen die hem komen raadplegen voor hun kwalen, ziekten en pijntjes.

De heer Cantineaux staat hen bij, praat met hen, „legt” eventueel zijn hand op en dan kunnen ze weer vertrekken. In de hoop dat de vermindering van de pijn doorzet, dat de genezing resultaat heeft. De behandeling schijnt overigens, meent Aspect, wel effect te sorteren. Vroeg of laat. Meestal laat.

„Een consult kost zes gulden en duurt”, zegt Cantineaux, „20 minuten”.

Redelijk commercieel succes

DRIEËNTWINTIG JAAR oefent Cantineaux zijn werkzaamheden uit. Met een redelijk commercieel succes, ofschoon hij jaren geleden wel heeft moeten sappelen. Toen hielp hij veel uit idealisme. Nu vrijwel nooit meer. „Want”, zegt hij, „soms proberen ze

je te bedonderen, ze zijn dan helemaal niet zo arm als ze er uit zien.”

Hoe ontdekte de heer Cantineaux zijn bekwaamheden die hem nu zo'n rendement opleveren?

„Dat is een heel merkwaardig verhaal. Er was, toen ik een jaar of achttien was, een partijtje bij ons thuis. Ter gelegenheid van een verjaardag of zo. Op een gegeven moment liep mijn oudste broer, net getrouwd, mij voorbij. Met zijn vrouw. Ik zag dat zij nogal bleek was. Dus zeg ik: wat is er met jou Yvonne, wat zie je er pips uit? Zij zei: ach, ik heb een beetje last van mijn maag. Meteen zei ik: laat eens kijken. Ik heb mijn hand op de maag gelegd en zij vertelde even later dat de pijn was verdwenen. Daar stond ik verder nooit bij stil., want ik dacht: ze vond het zeker fijn dat ik haar een keer over de buik heb gestreken, ha-ha!”

Ja, toch wel onbevoegd!

MAAR GOED, JE weet hoe dat gaat: de volgende keer zei weer iemand, ik heb pijn. En dan moest ik wat doen. Maar daar bleef het bij. Ik ben zelfs een poosje naar de VS geweest en toen ik daarvan teruggekeerd was zat ik op een dag met vrienden in het Vondelpark. Maar ik moest toen steeds omkijken, heel vreemd. Ik excuseerde me bij mijn kameraden en ik ging weg. Onderweg zag ik een jongen in een rolstoeltje. Ik vraag hem: heb je kinderverlamming gehad? Hij antwoordt: ja.

Wil je dan maandag bij me langskomen? Jazeker, zegt hij. Ik ben hem toen gaan behandelen en na anderhalf jaar kon hij weer lopen. Toen ik dat meemaakte kon ik mijn keus gemakkelijker maken. Ik liet mijn zaak voor wat die was en ik ging dit werk doen. Dat verliep toen allemaal een beetje vervelend hoor. Mijn vrienden lieten me in de steek: die vent is helemaal gek geworden.”

Ze zagen in u 'n kwakzalver?

„Misschien wel ja. Maar dat ben ik niet hoor, ik voel me niet zo althans. Ik ben een onbevoegd genezer natuurlijk. Maar dat woord kwakzalver is op mij niet van toepassing”, aldus de heer Cantineaux.

BUITENSTAANDERS MOGEN trouwens van me denken wat ze willen, als mijn patiënten me maar au serieux nemen, vervolgt strijker Cantineaux. „En dat doen ze. Ik vind van mezelf dat ik mijn werkzaamheden naar be-

horen en fatsoenlijk vervul. Ik verstrekt nooit kruiden en evenmin medicijnen. Bewust niet. Daarvoor moet men naar een gewone of naar een homeopatische dokter gaan. En ik heb ook graag dat mijn patiënten tevens onder gewone doktersbehandeling blijven. Dan is er altijd controle. Ik zie mijn werk namelijk als zuiver aanvullend. Ik veronderstel wel dat ik help, maar ik zal nooit beweren dat iemand uitsluitend door mij is genezen”.

„Trouwens ik ben helemaal geen wonderdokter, die iemand een keer over het hoofd strijkt waardoor hij plotsklaps weer gezond zou worden. Dat denken sommigen wel, maar dat is niet zo.

Ik moet er zelf ook wel eens om lachen: er zijn mensen die denken dat ik Onze Lieve Heer ben, maar dat ben ik heus niet hoor, echt niet. En ik hou niet van veel franje, een hoop gebaren, afslaan, en meer van dat kabaal. Een ceremonie is er hier niet bij. En voor alle duidelijkheid: de mensen hoeven bij mij niet in hun blote kont te staan.”

HEEFT U WEL eens snelle resultaten geboekt? vraagt de man van het weekblad Aspect.

„Het is misschien tien, twintig keer in deze 23 jaar voorgevallen dat er sprake was van zo'n wonderbaarlijke genezing. Maar dat zijn uitzonderingen. Dan moet alles meezitten.”

Uit welke lagen van de bevolking komen de patiënten?

„Ze zijn afkomstig uit werkelijk alle rangen en standen. Er zijn presidenten van rechtbanken bij, hele gewone mensen, ook adellijke families en een minister.”

Ook uit het huidige kabinet?

„Daarover mag ik niets zeggen, dat is mijn beroepsgeheim.”

En met welke kwalen bezoekt men u?

Veel ouderdomsverschijnselen. Chronische hoofdpijnen. Vrouwen die last hebben in hun overgangstijd. Hernia. Spit. Zenuwontsteking. Rheuma. En als het nodig is verwijs ik door naar de huisarts, want ik weiger dingen te doen die niet op mijn terrein liggen. Ik selecteer dan ook. Een tijdje geleden kwam er een vrouw bij me en ik voel intuïtief (helderziendheid is zo'n groot woord meteen, he?) dat is een verzakking bij haar. Nou zoiets is niets voor mij meneer. Zo'n dame stuur ik dan gauw door naar een dokter. En wie ik denk te kunnen helpen, die help ik. Ook al zal het allemaal suggestie zijn, als de mensen er maar mee gebaat zijn”, aldus de voorzichtige strijker Cantineaux tegen het weekblad Aspect.

Japanner Tokuda goochelt met zaagsel en enzymen

EEN HEEL WONDERLIJK verhaal troffen wij in *De Gelderlander* aan. Hoofdolvertolkers zijn de enzymen, die het ook in de wasmiddelen al goed hebben gedaan. Het artikel in *De Gelderlander* komt uit Tokio en draagt de suggestieve titel: **Genezen in zaagsel met enzymen** Dat zou geschieden, bij wijze van experiment, door de Japanse arts Hiroshi Tokuda. Vijf jaar geleden liet deze Hiroshi Tokuda twee kamers vullen met een mengsel van zaagsel en actieve enzymen — bij elkaar zo'n vijf ton, in gewicht dan altijd.

WAT HIROSHI TOKUDA met dat mengsel wilde doen? Hij meende dat hij er vlot zulke uiteenlopende kwalen als astma, reumatiek, maagzweren en diverse andere ziekten mee kon genezen.

Enzymen bestaan uit door cellen geproduceerde proteïnen. Zij versnellen chemische reacties in dieren en planten. Daarom worden zij in de landbouw gebruikt om de groei van de gewassen te bevorderen. Dokter Tokuda besloot een gepatenteerde uitvinding van de Noordjapanse landbouwer Noburo Otaka bij zijn therapie te benutten. Otaka ontdekte tien jaar geleden een speciale methode voor het „winnen” van enzymen. Hij hield zijn methode geheim, maar Otaka zou er in geslaagd zijn de enzymen te halen uit zestig soorten groenten, fruit, gras en zeewier. Het zou hem gelukt zijn de enzymen in een suikeroplossing te verzamelen.

Alleen het hoofd erboven

IN ZIJN 20 KM ten zuiden van Tokio gelegen Tsurumi-kliniek liet dr. Tokuda twee grote kamers, beide 8 bij 10 meter, in orde maken voor de behandeling van patiënten met een mengsel van zaagsel en enzymen. De arts onthulde niet, hoe de mengverhouding was. Hij verklaarde alleen, dat hij het zaagsel gebruikte, omdat het een inactief ingrediënt was en bijzonder geschikt voor het absorberen, bewaren en tevens distribueren van de enzymen. Hij liet iedere week de bovenlaag van zijn mengsel vernieuwen.

De patiënten moeten zich als het ware ingraven in een anderhalve meter dikke laag mengsel, dat een temperatuur van 62 graden Celsius heeft. Omdat de materie volkomen droog is, blijkt de uitwerking in feite bij een temperatuur van 40 tot 45 graden plaats te hebben. Voordat zij in hun „enzymenbad” duiken, krijgen de patiënten een bepaalde hoeveelheid van een enzymendrank die volgens het patent van landbouwer Otaka uit fruit en groenten getrokken is. De drank versterkt de werking van het „bad”.

De patiënten krijgen speciale kleding voor hun kuur, de vrouwen een lichtgewicht jurkje, de mannen een korte broek. Assistenten scheppen het mengsel van zaagsel en enzymen over de patiënten, zodat deze er volkomen door bedekt worden. Alleen hun hoofden mogen boven het mengsel uit steken.

Puistjes verdwijnen!

VOLGENS ARTS Hiroshi Tokuda kan een dagelijkse kuur van een half uur een patiënt in twee weken van zenuwpijnen afhelfen, in een maand van een maagzweer en in drie maanden van reumatiek. De kuur moet ook goed zijn voor de bloedsomloop. Zij heft vermoeidheidsverschijnselen op en laat puistjes verdwijnen. Dr. Tokuda vraagt voor een kuur van een half uur per dag ongeveer een tientje. Zijn geneeswijze heeft in ieder geval de aandacht getrokken. Aan enige Japanse universiteiten wordt nu getracht kanker tegen te gaan door toepassing van enzymen.

Een andere Japanner, dokter Hirochimi Matsui is daarentegen bezig met een experiment, dat koffie als grondstof heeft. Hij heeft jarenlang de medicinale eigenschappen van koffie onderzocht. Hij is nu zover, dat zijn patiënten op elk uur van de dag van koffie mogen genieten, als ze het vocht maar niet drinken.

Zij nemen ook al een „bad” in een vaste stof die bestaat uit een mengsel van grof gemalen koffiebonen en enzymen van ananas. Volgens dr. Matsui betekent een kuur van een goed kwartier, dat vitamines en hormonen het lichaam versterken. Het mengsel heeft, zo verklaart hij, ook een genezende werking op suikerzieken, mensen met te hoge of te lage bloeddruk en patiënten met maagklachten, darmstoornissen, huidaan- doeningen en oververmoeidheid.

Baden in de koffie

VOORDAT MEN de koffiekuur mag ondergaan, wordt men nauwkeurig onderzocht, vooral ook om na te gaan of men de temperatuur van 60 graden

in het mengsel kan doorstaan. Het mengsel bevindt zich in een bassin, dat een middellijn van vier meter en een diepte van twee meter heeft. Binnen vijf minuten nadat men er in afgedaald is, wordt het lichaam warm en het begint te transpireren. Dit vocht maakt uit het koffiemengsel de enzymen vrij (Ja, altijd weer de enzymen! red. M.t.d.K.) die de huidporiën binnendringen en een reinigende werking hebben. Wil de kuur succes hebben, dan moet het lichaam na een kwartier aanvoelen of het in brand staat.

Maar het sprookje wordt nog mooier. Men leze slechts verder:

De koffiehormonen stimuleren bij zwaarlijvige patiënten de oplossing van vet onder de huid. In een kwartier kan men een kilo lichter worden. De mensen, die door de kuur willen afslanken, krijgen echter de raad eens in de drie dagen in de koffie te kruipen. Na het donkerbruine koffiebad biedt de kuur overigens nog een bad in witachtig schuim, waar onder andere koffie-extract in verwerkt is. De hele behandeling kost ook ongeveer tien gulden en daarbij is een glas met ananasenzymen als drankje bij inbegrepen.

Uit een ananas kan dr. Matsui ongeveer twee gram enzymen trekken. Het donkerbruine mengsel in het eerste bad bevat een deel ananasenzym op honderd delen koffie. De dokter probeert nu een crème samen te stellen, die zowel koffie, als ananasenzymen moeten bevatten. De patiënten zouden dan thuis kunnen kuren.

De „consument” in de gezondheidszorg

DE INAUGURELE REDE van prof. dr. H. J. Lenen, gewoon hoogleraar in de sociale achtergronden van gezondheid en gezondheidszorg aan de Universiteit van Amsterdam heette „Systeemdenken in de gezondheidszorg”.

Prof. Leenen zei in deze rede ook iets over de „consument” - een ander woord voor patiënt. Ook hij is bij de gezondheidszorg betrokken. Hij heeft echter weinig mogelijkheden tot het uiten van zijn behoeften en beïnvloeding van het systeem. Bij een verdergaande vertech- nisering van de gezondheidszorg kunnen de humane aspecten in het gedrag komen en kan de afhankelijkheid van de mens toenemen.

Een evenwicht in dit opzicht kan mogelijk worden bereikt door de consument meer rechtstreeks als partner in de gezondheidszorg te erkennen. In dit verband is gezondheidsvoorlichting en -opvoeding van groot belang.

Ook zal er een dialoog moeten ontstaan tussen deskundigen en de consument; een gezondheidszorg waarin de consument niet actief wordt betrokken is niet volgroeid, aldus prof. Leenen.

Belg beweert: Ik kan migraine genezen

(Van een medewerker)

NEDERLANDSE DESKUNDIGEN staan nogal skeptisch tegenover de bewering van de Belgische fysioloog dr. Maex uit Mechelen dat hij de oorzaak van migraine heeft gevonden. De Belgische arts is tot de conclusie gekomen dat migraine-patiënten een a-symmetrische lichaamsbouw hebben. Hij zegt wetenschappelijk te hebben vastgesteld dat migraine wordt veroorzaakt door „scoliose”, een zijdelingse verkromming van de wervelkolom die makkelijk kan ontstaan bij kleine kinderen met een licht en teer beendergesteld.

Door een verstoorde positie van de onderste wervels en het bekken rust de wervelkolom niet meer op de juiste wijze op het heiligbeen. Ook is veelal het ene been iets korter dan het andere. De hierdoor ontstane evenwichtstoornissen zouden volgens de Belg kunnen leiden tot migraine. De geneeswijze van dr Maex is erg eenvoudig: als men een „hieltje” aanbrengt onder één der schoenen is het euvel volgens hem verholpen. Dr Maex heeft de resultaten van zijn onderzoek in een Belgisch tijdschrift en in 'n Amerikaans blad (Headache) gepubliceerd.

De Amsterdamse hoogleraar L. Jongkees, keel-, neus- en oorspecialist aan het Wilhelmina Gasthuis, die vooral onderzoekingen op het gebied van duizeligheid heeft verricht wordt door de Belg genoemd als iemand met wie hij „intensieve contacten” onderhoudt.

Prof. Jongkees echter zegt: „Ik ken die dr. Maex helemaal niet en ik ben me er niet van bewust dat ik hem ooit heb gesproken, zoals hij suggereert. Het is natuurlijk niet uitgesloten dat iemand op mijn instituut die Belgische arts op verzoek een paar uittreksels van mijn wetenschappelijke publikaties heeft gezonden. Dat gebeurt

Omstreden homöopathie vindt in koninklijk Engels voorbeeld aanmoediging

WAT GOED IS voor de koningin, moet ook goed zijn voor ons. Met deze gedachte voor ogen nemen plotseling duizenden Engelsen hun toevlucht tot de homoeopathische geneeswijze (vertelt Henri van der Zee in De Telegraaf).

Terwijl de huisarts ietwat sceptisch toekijkt slikken zij (in zoals bekend uiterste verdunning, red. M.t.d.K.) nachtschade en arsenicum.

De rage is voornamelijk te danken aan het feit, dat koningin Elizabeth er geen geheim van maakt stevast te geloven in de homoeopathie. Dr. Margerie Blackie, de homoeopathische arts van de Britse vorstin, liep onlangs het paleis in en uit om Elizabeth te genezen van haar verkoudheid en sinusitis.

Koningin Elisabeth is trouwens niet het eerste lid van de Britse vorstelijke familie dat geïnter-

resseerd is in deze geneeswijze. In 1921 werd de prins van Wales - de latere hertog van Windsor - door homoeopathie genezen en koning George VI noemde zelfs een racepaard paar een homoeopathisch medicijn, hypericum, een geneesmiddel voor zenuw-aandoeningen. En is het te verbazen, dat het Engelse volk gretig gelooft in de wonderen van de homoeopathie, wanneer een van Londens meest exclusieve apothekers, nl. Nelson en Co., niet alleen zich specialiseert in homoeopathische geneesmiddelen, maar bovendien het predikaat „koninklijk” heeft?

Dr. Margerie Blackie vindt het allemaal heel terecht. Het splijt haar alleen maar dat zij zoveel patiënten moet afwijzen. Engeland telt namelijk slechts 200 tot 300 homoeopathische artsen en zes ziekenhuizen, die zich in deze behandeling specialiseren. „We geven nu drie cur-

sussen per jaar, die door artsen uit het hele land worden bijgewoond”, aldus dr. Blackie. Maar terwijl koningin Elizabeth vertrouwt op plantenextracten, zouten, metalen en slan-gegif, houdt de meerderheid van Englands artsen nog steeds afstand.

„Je kunt zeggen, dat wij zeer sceptisch zijn”, aldus een medisch expert. „De homoeopathie begon in de 18de eeuw, toen men zich in de gewone artsenwereld concentreerde op bloedzuigers, terwijl men tegelijkertijd de patiënten vaak overbehandelde.

Zolang dat geloof bestaat - en zolang een homoeopate zich lijfarts van de koningin mag noemen - zal belladonna voorgeschreven worden aan koortsige patiënten en het vergif van de zwarte weduwspin - te vinden onder de dek-sels van w.c.'s in West-Amerika - aan mensen die angina hebben.

wel vaker zonder dat ik mij er mee bemoei. Maar persoonlijke bemoeienissen heb ik nooit met de man gehad.”

Prof. Jongkees vindt Maex' hypothese allerminst opzienbarend. „Ik kan mij nauwelijks voorstellen dat dit hét antwoord op migraine is. Ik geloof niet zo in die a-symmetrische lichaamsopbouw die de ziekte zou veroorzaken. Geen enkel mens heeft een symmetrische lichaamsbouw. Ieder heeft wel kleine afwijkingen.” Volgens hem is migraine evenals astma en maagzweren een psychosomatische ziekte. „De hoofdpijn zelf wordt

veroorzaakt door een vaatkramp, dus dat wijst wel enigszins in een andere richting dan de theorie van dr Maex”, aldus prof. Jongkees.

De Amsterdamse neuroloog en migrainespecialist prof. dr A. Biemond reageerde eveneens zeer gereserveerd op de Belgische ontdekking. „Ook ik heb nog nooit van die dr Maex gehoord. Ook diens wetenschappelijke werk is mij volstrekt onbekend. Ik kan pas serieus op zijn ontdekking ingaan zodra hij daarover een wetenschappelijke verhandeling heeft geschreven”, aldus prof. Biemond.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonnier te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, Vice-President Arrondissements-Rechtbank te Arnhem; J. E. Bulter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. van Baak, Dermatoloog te Utrecht; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; Mev. Drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, Inspecteur van Politie te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 10,-; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonneés: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 34

Abonnement per Jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,-;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.